

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille P. Heiliegers
Auteur Mevr. B.M.C. de Bruyne
Telefoon 5113487 E-mail: b.de.bruyne@haarlem.nl
STZ/EC Reg.nr. 2011/414443
bijlagen kopiëren: A
B & W-vergadering van 13 december 2011

Onderwerp

Vaststelling adviezen collectie Kunst in de Openbare Ruimte

DOEL: Besluiten

Het college is bevoegd voor de uitvoering van het beleid kunst in de openbare ruimte.
De adviescommissie collectie Kunst in de Openbare Ruimte adviseert het college over de collectie.

B&W

1. Het college besluit conform de uitgebrachte adviezen over 'Body Building'(A), 'Fokkerbuste'(B), 'het Been'(C), 'Simon Wiesenthal'(D), 'het Drostemannetje' (E)
2. Het college besluit 'Kenau en Ripperda', contrair aan het advies (F), in de collectie KiOR op te nemen en tijdelijk voor een periode van 5 jaar te plaatsen op het Stationsplein.
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit
5. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie ontwikkeling.

Collegebesluit

Onderwerp: Vaststelling adviezen collectie Kunst in de Openbare Ruimte

Reg. Nummer:

1. Inleiding

Het college heeft op 27 september 2011 de nota 'Herziening beleid Kunst in de Openbare Ruimte' (reg.102914) vastgesteld waarmee voor het eerst het curatorschap van de totale collectie een wezenlijk onderdeel is van de Kunst in de Openbare Ruimte. Dit houdt in dat er een inventarisatie is van de totale collectie en vervolgens een collectieprofiel wordt opgesteld. Het college heeft per 1 september 2011 een adviescommissie collectie Kunst in de Openbare Ruimte (KiOR) ingesteld met externe adviseurs die opdracht hebben gekregen de collectie vanuit een actueel en een cultuurhistorisch perspectief te bekijken. De adviezen worden per stadsdeel gebundeld en ter besluitvorming voorgelegd aan het college.

Op verzoek van het college is een aantal beelden al naar voren getrokken en van een advies voorzien (zie onder punt 4.).

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit conform de uitgebrachte adviezen over Body Building'(A), 'Fokkerbuste'(B), 'het Been'(C), 'Simon Wiesenthal'(D), 'het Drostemannetje' (E)
2. Het college besluit 'Kenau en Ripperda', contrair aan het advies (F), in de collectie KiOR op te nemen en tijdelijk voor een periode van 5 jaar te plaatsen op het Stationsplein.
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties
4. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit
5. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie ontwikkeling.

3. Beoogd resultaat

De Kunst in de Openbare Ruimte vormt een belangrijk cultureel erfgoed van de stad. De tijdelijke adviescommissie collectie Kunst in de Openbare Ruimte bekijkt de collectie vanuit een cultuurhistorisch perspectief. Het bepalen van de waarde van het cultureel erfgoed is een eerste stap in het veiligstellen ervan voor de toekomst.

Vooruitlopend op de totale schouwing van de collectie Kunst in de Openbare Ruimte van de stad Haarlem ontstaat duidelijkheid over een zestal kunstwerken, te weten

1. Body Building (A)
2. Fokkerbuste(B)
3. het Been(C)
4. Simon Wiesenthal(D)
5. het Drostemannetje (E)
6. Kenau en Ripperda (F)

4. Advies Commissie KiOR en besluit College per kunstwerk (+ argumenten en /of kanttekeningen)

A. Body Building – Jan en Paul Schietekat

De commissie adviseert 'Body Building' op de huidige plek te behouden en te renoveren. De commissie adviseert de kunstenaars te betrekken bij o.a. de herinrichting van de onderste cellen.

Behoud is wenselijk omdat Body Building een symbolische waarde heeft als onderdeel van het straatbeeld van Haarlem. Het beeld dient als een landmark bij binnenkomen van de stad. De gemeente zet hiermee een punt. Het is een mooi ijkpunt voor de presentatie van de stad. Het beeld geeft de compressie van activiteiten op het Houtplein weer, de opstapeling van energie (vandaar $E=CM^2$).

Renovatie is wenselijk omdat het beeld nu is aangetast. De telefoonscellen zijn verdwenen waardoor een deel van de context is weggevallen. In overleg met de kunstenaars zou bekeken kunnen worden hoe dit kunstwerk een nieuwe gebruiksfunctie zou kunnen krijgen.

Besluit College: Het college neemt het advies over.

Uitvoering/vervolg

Na vaststelling van de eigenaar wordt het overleg over het opnemen van het werk in de collectie KiOR gestart, waarbij de financiële consequenties in kaart worden gebracht.

B. Advies schenking Kitty Warnawa 'Fokkerbuste'

De commissie adviseert de Fokkerbuste niet op te nemen in de collectie KiOR. De commissie staat positief tegenover het idee stil te staan bij het "rondje van de Spin om de Grote- of St Bavokerk in 1911" in de vorm van een kunstobject. Als ook het stadsbestuur een dergelijke wens heeft, zal een procedure moeten worden gestart m.b.t. een opdracht.

Plaatsing van, en participatie in de kosten van het beeld van mevrouw Warnawa wordt door de commissie ontraden. De commissie is van mening dat een traditionele buste een te gemakkelijke invulling is van een dergelijke opdracht. Als aanvulling op het advies dient vermeld te worden dat de Gemeente Haarlem reeds in het bezit is van een Antony Fokker Monument op het Santpoorterplein, waarop vermeld staat: "Hier startte op 31 aug 1901 A.H.G. Fokker voor zijn eerste vlucht met de spin".

Besluit College: Het college neemt het advies over; het werk wordt niet opgenomen in de collectie KiOR. Wel staat het college positief t.o. plaatsing van het beeld door de initiatiefnemer, mits deze niet op gemeentegrond is.

Uitvoering/vervolg

Hierover wordt overleg gevoerd met de initiatiefnemer.

C. Advies Schenking Henk Visch – Het Been

De adviescommissie adviseert het beeld niet te plaatsen vanwege de gevolgde procedure m.b.t. de plaatsing van een beeld op deze plaats.

De commissie constateert dat bij de gevolgde procedure m.b.t. de plaatsing van een beeld op het Ripperdatterrein op een aantal niveaus niet consistent is gehandeld. De commissie betreurt de gang van zaken. Naar het oordeel van de commissie is het aan de gemeente om over de gang van zaken met Ymere een gesprek aan te gaan.

De commissie heeft kennis genomen van de suggestie die de wethouder voor Cultuur heeft gedaan aan Ymere om te overwegen het beeld voor een andere plek beschikbaar te stellen.

De commissie wacht in deze de ontwikkelingen af.

Onderbouwing van Henk Visch: “Het been is voor mij de geconcentreerde, getekende en historische voorstelling van STAAN in de ruimte. Van bestaan in de tijd. Het beeld dat als pars pro toto van de zich voortbewegende mens stilstand afdwingt zonder de voortgang van tijd uit te sluiten. De mensen worden klein, maar nooit nietig als er ruimte is voor verbeelding”.

De adviescommissie is van mening dat deze symbolische waarde overal ingezet kan worden waar historie en hergebruik bij elkaar komt. De kwaliteit van het beeld is prima, maar de context en symboliek is te zwak. Het beeld kan op een andere plek ook tot zijn recht komen.

Besluit College: Het college neemt het advies over; het college wil meewerken aan de plaatsing op de door Ymere voorgestelde locatie, mits een enquête bij de bewoners uitwijst dat de meerderheid hiermee instemt. Indien dit niet het geval is wordt aan Ymere in overweging gegeven het beeld voor een andere locatie te bestemmen.

Kanttekening

Ymere is eigenaar van het beeld en daarmee bepalend voor wat er met het beeld gebeurt.

Uitvoering/vervolg

Bovenstaande is met Ymere, eigenaar van het beeld besproken.

D. Advies Schenking Eric Claus ‘Simon Wiesenthal

Toponiem: Ergens op de Westergracht

De adviescommissie adviseert ‘Simon Wiesenthal’ in de collectie KiOR op te nemen.

Als plaats stelt de commissie voor: de Westergracht op de plek van de bosschages naast het voormalig gemeentegebouw vlakbij het spoor, op een lage sokkel en met aandacht voor de omgeving.

Het beeld is van een artistiek hoog niveau. Het is een prachtig beeld, heeft mooie maatvoering en geeft de vormtaal van Eric Claus goed weer. De symboliek van de verscheurdheid van de mensen komt er duidelijk in naar voren. Het beeld vormt een mooie toevoeging aan de collectie KiOR Haarlem.

In verband met de historische context is voor de plaatsing zo dicht mogelijk bij het spoor gezocht. Het is niet mogelijk gebleken om het beeld op het rangeerterrein te plaatsen, waarop gekozen is voor deze locatie.

Besluit College: Het college neemt het advies over.

Uitvoering/vervolg: de exacte plek aan de Westergracht wordt nader onderzocht.

E. Advies ‘Drostemannetje’ A.M.Cassandra uit 1930.

De adviescommissie adviseert terugplaatsing van het beeld op het dak van de voormalige Drostefabriek.

Door herplaatsing op deze plaats wordt de herinnering aan de fabriek levend gehouden en behoudt de stad van verre een vertrouwd beeld.

De commissie adviseert de gemeente de herplaatsing van dit beeld in overleg met de buurt cq bewoners van het Drostecomplex ter hand te nemen.

Besluit College: Het college neemt het advies over.

Kanttekening: Uit onderzoek van de afdeling Economie en Cultuur is gebleken dat restauratie noodzakelijk is.

Uitvoering/vervolg: De herplaatsing wordt met de VVE van het Drostecomplex besproken. Mocht plaatsing niet lukken dan wordt gekeken naar een alternatieve plaats op het Energie terrein.

F. Advies Graziella Curreli ‘Kenau en Ripperda’

De commissie adviseert het beeld ‘Kenau en Ripperda’ van kunstenaar Graziella Curreli niet op te nemen in de collectie KiOR van de Gemeente Haarlem en dientengevolge niet over te gaan tot plaatsing ervan op het Stationsplein.

De commissie adviseert de Gemeente Haarlem met kunstenaar Curreli te overleggen over aanpassing van de met haar gesloten overeenkomst.

Besluit College: Het college besluit ‘Kenau en Ripperda’, contrair aan het advies, in de collectie KiOR op te nemen en tijdelijk voor een periode van 5 jaar te plaatsen op het stationsplein.

Argumenten

Het college is gekomen tot dit besluit vanwege de contractuele afspraken die zijn gemaakt tijdens de ontstaansgeschiedenis van het beeld. Tevens is plaatsing van het beeld reeds ondergebracht in de inrichting Openbare Ruimte Stationsplein en wordt de voorgenomen locatie op het Stationsplein meegenomen als ‘wisselplek’ in het nieuwe bestemmingsplan. Het is niet in het belang van de gemeente deze RO-ontwikkelingen te vertragen. Voor nadere toelichting zie de bijlage.

Kanttekening

Het tijdelijk plaatsen van het beeld betekent een herziening van het contract met de kunstenaar. Dit wordt nog nader besproken met de kunstenaar.

Uitvoering/vervolg

Dit wordt nog nader besproken.

6. Uitvoering/Vervolg

Over de besluitvorming door het college op de adviezen van de commissie KiOR worden de direct betrokkenen op de hoogte gebracht. Voor de uitvoering van restauratie of andere werkzaamheden worden er afspraken gemaakt met de organisatie Kunstwacht.

Naar verwachting zal de adviesgroep KIOR tot eind 2012 nodig hebben om het advies over de gehele collectie Kunst in de Openbare Ruimte af te ronden.

7. Bijlagen

Toelichting op argumentatie bij F.

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester

Toelichting op argumentatie F. beeld Kenau-Ripperda

Contractuele afspraken Kenau-Ripperda

De gemeente Haarlem (wethouder Van Velzen) en de kunstenaar (mw. Curreli) hebben d.d. 1 april 2010 een overeenkomst gesloten over het kunstwerk en de locatie. In dit contract spelen de elementen *locatie* en *vorm* een belangrijke rol. In artikel 8, lid 5 en lid 6 en artikel 9, lid 1 van deze overeenkomst is bepaald dat het kunstwerk verplaatst en/of verwijderd kan worden wanneer dit noodzakelijk is in het belang van de inrichting van de openbare ruimte. Vervolgens is op pagina 6 van deze overeenkomst een omschrijving en een *afbeelding* van het kunstwerk opgenomen. Conform deze afbeelding wordt het kunstwerk (op ware grootte, 3m x 2m) in brons gegoten en vervolgens geleverd.

Advies commissie Kunst in de Openbare Ruimte

Met de vaststelling van de recente nota Herziening beleid Kunst in de Openbare Ruimte (2011/102914) is een commissie ingesteld, die adviseert over kunst in de openbare ruimte (KiOR). Deze adviescommissie KiOR is onlangs door wethouder Heiliegers gevraagd om ook een advies te geven over het beeld Kenau-Ripperda.

De commissie is op artistieke, procedurele en contextuele gronden tot het advies gekomen het beeld niet op te nemen in de collectie en dientengevolge het beeld niet te plaatsen.

De locatie van het kunstwerk

De locatie van het kunstwerk is vastgelegd in het Voorlopig Ontwerp (VO) inrichting Openbare Ruimte Stationsplein, waarmee de gemeenteraad heeft ingestemd. In overleg met architect Oriol Casas is de plaats exact bepaald. Uitgangspunt hierbij is geweest: een prominente plaats in lijn met de wandelroute die reizigers nemen richting de stad of richting het station. Pagina 26 van het VO geeft de afbeelding, de plaats en route exact aan.

Hierna is -vanwege tijdsdruk om subsidies veilig te stellen- geen Definitief Ontwerp (DO) opgesteld, maar een Projectbesluit. Dit Projectbesluit Stationsplein maakt de herinrichting van het plein mogelijk, maar gaat verder niet gedetailleerd in op het kunstwerk.

Tijdelijk contract

In het nieuwe beleid Kunst in de Openbare Ruimte wordt de mogelijkheid om te werken met tijdelijke plaatsingen geboden. Het college heeft besloten om dit toe te passen bij de voorgenomen locatie op het Stationsplein.

Bestemmingsplan Nieuwstad

Voor het gebied Nieuwstad wordt een nieuw bestemmingsplan voorbereid dat momenteel nog in de concept ontwerpfase verkeert. Het projectbesluit Stationsplein wordt overgenomen in dit bestemmingsplan en binnen de bestemming Verkeer wordt het plaatsen van kunstobjecten (maximaal 3 meter hoog en maximaal oppervlakte 10 m²) mogelijk gemaakt.

Het bestemmingsplan Nieuwstad heeft een strakke tijdsplanning en het is niet de bedoeling dat de locatie of verschijning van het kunstwerk Kenau-Ripperda tot vertraging zal leiden van dit bestemmingsplan.

Beschermd Stadsgezicht

Het Stationsplein valt binnen het Beschermd Stadsgezicht. Dit betekent dat voor de plaatsing van het beeld een omgevingsvergunning nodig is. Het is mogelijk vooruitlopend op het bestemmingsplan een vergunning aan te vragen; het voorbereidingsbesluit dat in 2008 is genomen, is verlopen.